

basic education

Department:
Basic Education
REPUBLIC OF SOUTH AFRICA

NASIONALE SENIOR SERTIFIKAAT

GRAAD 12

REKENINGKUNDE NOVEMBER 2016 MEMORANDUM

PUNTE: 300

NASIENBEGINSELS:

1. Strafpunte vir vreemde items is slegs van toepassing indien 'n kandidaat nie punte op 'n ander plek in die vraag vir daardie item verloor het nie (geen vreemde-item-strafpunte vir misplaaste items nie). Geen dubbelpenaliserings toegepas nie.
2. Strafpunte vir plasing of swak aanbieding (bv. besonderhede) is slegs van toepassing indien die kandidaat punte vir die bedrae vir daardie item verdien het.
3. Volpunte vir korrekte antwoord. Indien die antwoord foutief is, merk die bewerkings wat voorsien is.
4. Indien 'n vooraansuiweringssyfer as 'n finale syfer getoon word, ken die bewerkingspunt toe vir daardie syfer (nie die metodepunt vir die antwoord nie).). Let op: Indien bedrae vir komponente van bewerkings in memo aangedui word, dra dit nie ook by tot die metodepunt vir die finale antwoord nie b.v. R715 500 in V1.2.1 sal 2 punte in finale antwoord wees, nie 3 nie.
5. Tensy anders getoon, moet die positiewe of negatiewe effek van enige syfer in ag geneem word om die punt toe te ken. Indien geen + of – teken of hakie voorsien is nie, aanvaar dat die syfer positief is.
6. Waar aangedui word, ken deelpunte toe om die kwaliteit van antwoorde van kandidate te differensieer.
7. Hierdie memorandum is nie vir verspreiding in die publiek nie, omdat sekere items dalk verkeerd gehanteer is. Aanpassings is gemaak a.g.v. sekere vrae.
8. Waar strafpunte toegepas word, kan die punte vir daardie afdeling van die vraag nie as 'n negatiewe syfer getoon word nie.
9. Waar metodepunte toegeken word vir bewerking, moet die nasiener die redelikheid van die bewerking ondersoek voor die punt toegeken word.
10. 'Bewerking' beteken 'Kontroleer bewerking. 'Een deel korrek' beteken 'Bewerking & een deel korrek'. Let op: Kontroleer bewerking beteken moet +, –, x of + per memo wees, maak sommige items kan + of – wees soos Voorsiening vir oninbare skulde aansuiwering.
11. Waar metodepunte toegeken word, maak seker dat kandidate nie volpunte kry vir enige item wat gedeeltelik foutief is nie. In sulke gevalle, moet nie die metodepunt toeken nie. Dui deur middel van .
12. Wees bedag daarop dat party kandidate geldige alternatiewe buite die memorandum verskaf.
13. Kodes: f = vreemde item; p = plasing/aanbieding.

Hierdie memorandum bestaan uit 15 bladsye.

VRAAG 1

1.1

1.1.1	<u>Administrasiekoste</u> ✓ Aanvaar herkenbare afkortings
1.1.2	<u>Direkte materiaalkoste</u> ✓
1.1.3	<u>Verkoop- en verspreidingskoste</u> ✓
1.1.4	Fabrieksbokoste ✓

4

1.2.1

Bereken direkte arbeidskoste.

Een deel korrek
384 000 ✓✓
Een deel korrek
31 500 ✓✓✓
Een deel korrek
44 160 ✓✓
een deel korrek; moet x 5 wees
✓

(1 920 x 5 x R40) + (90 x 5 x 70) + (384 500 x 11,5%) = 459 660

OF

76 800
5 x [(1920 x 40)
Een punt Een punt
Een m/punt
Een deel korrek
6 300
+ (90 x 70)]
Een punt
Een m/punt
Een deel korrek
8 832
+ (76 800 x 11,5%)] = 459 660
Een punt
Een m/punt
Een deel korrek
een deel korrek; moet x 5 wees
Een m/punt

Bereken direkte materiaalkoste.

R106,00 vier punte
 715 500 twee punte
131 500 ✓ + 584 000 ✓ x 5 500 ✓ = 583 000 ✓ **Een deel korrek**
 1 350 ✓ + 5 400 ✓
 6 750 twee punte

OF Totaal VK – DAK – V&VK

1 260 000 twee punte **sien 1.2.1** een metode punt twee punte een metode punt **een deel korrek**
 [4200 x 300] – 459 660 – 217 340 = 583 000

OF BV + A – (KVV x R106) – (Diefstal x R106)

een punt een punt twee punte een punt een metode punt; **een deel korrek**
 131 500 + 584 000 – 99 640 – 32 860 = 583 000

8

6

1.2.2 **Produksiekostestaar vir die jaar geëindig 29 Februarie 2016:**

Geen afkortings aanvaarbaar

*✓ <u>Direkte materiaalkoste</u> (hoef nie eerste te wees nie)	Sien 1.2.1	583 000	✓
*✓ <u>Direkte arbeidskoste</u>	Sien 1.2.1	459 660	✓
Primêre koste	Indien DMK + DAK	1 042 660	✓
*✓ <u>Fabrieksbokoste</u>		343 340	✓
Produksiekoste van klaarprodukte	Bewerking een deel korrek	1 386 000	✓

8

*Moet korrek geplaas word om die punt vir besonderhede te verdien; metode punt vir bedrae word onafhanklik gemerk

1.2.3 Bereken die gelykbreekpunt vir 2016.

$$\begin{array}{r} 570\ 000 \text{ twee punte} \\ 343\ 340 \checkmark + 226\ 660 \checkmark \\ \hline 450 \checkmark - 300 \checkmark \\ 150 \text{ twee punte} \end{array}$$

= 3 800 eenhede Een deel korrek; kan nie negatief wees nie; kan nie R of sent wees nie

5

Verduidelik of die eenaar bekommerd moet wees of nie. Verskaf syfers.

Ja/Nee is deel van die verduideliking (Geen punte)

Kommentaar wat GBP met produksievlakke vergelyk

Vergelykende syfers (Verwys na bg. Antwoord; moet GBP met produksie vergelyk)

Moontlike antwoorde:

- Die eenaar behoort nie bekommerd te wees nie aangesien hulle 400 eenhede (4 200 – 3 800) meer as die gelykbreekpunt geproduseer het.
- Die eenaar behoort bekommerd te wees aangesien die onderneming (4 200 – 3 800) slegs 400 eenhede meer as die gelykbreekpunt geproduseer het
- Die eenaar behoort bekommerd te wees want hulle sal slegs op 400 eenhede 'n wins maak.

3

1.2.4 Die eenaar is nie tevrede met die interne beheer oor die grondstof (materiaal) nie.

	STOORKAMER: Grondstof gesteel	FABRIEK: Grondstof vermors
BEREKENING: Meter materiaal	<p style="text-align: center; font-size: small;">6 750 twee punte</p> $1\ 350 \checkmark + 5\ 400 \checkmark$ $- 5\ 500 \checkmark - 940 \checkmark$ $= 310 \text{ meter } \checkmark$ <p style="text-align: center; font-size: x-small;">Een deel korrek Antwoord moet minder as 6 750 wees</p> <p style="text-align: center;">Totaal: 5 punte</p>	<p style="text-align: center; font-size: small;">twee punte vir beide 4 200 x 1,25</p> $5\ 500 \checkmark - 5\ 250 \checkmark \checkmark$ $= 250 \text{ meter } \checkmark$ <p style="text-align: center; font-size: x-small;">Een deel korrek</p> <p>OF</p> <p style="font-size: x-small;">200 eenhede twee punte een punt een m/punt [(5 500 / 1,25) – 4 200] x 125 = 250 m 4 400 meter een punt</p> <p style="text-align: center; font-size: x-small;">Antwoord moet minder as 5 500 wees</p> <p style="text-align: center;">Totaal: 4 punte</p>
STRATEGIE Een punt elk ☒ ☒ Wees bedag op alternatiewe geldige antwoorde.	<p>Verbeter fisiese sekuriteit./ Gereelde voorraadopnames. /</p> <p>Voorman toesig te hou / te teken / rekenskap te gee vir alle materiale van die stoorkamer geneem / verdeling van pligte.</p>	<p>Lei werkers op vir beter doeltreffendheid/</p> <p>Gebruik nuutste toerusting (nuwe tegnologie)/</p> <p>Gebruik template om materiaal te sny om afvalmateriaal te beperk / herwin die afvalmateriaal</p> <p>Verbeter toesig. Moet nie diefstal aanvaar nie.</p>

11

TOTALE PUNTE
45

VRAAG 2

2.1.1 Simply Handelaars het al sy debiteure se telefoonnommers. Watter ander inligting behoort hulle te verkry voordat hulle kliënte toelaat om rekeninge te open? Noem TWEE punte met 'n rede in ELKE geval.

Moet nie telefoonnommer aanvaar nie
Kan twee punte toeken indien besonderhede of inligting & rede in dieselfde sin is

	Inligting om te verkry ✓ ✓	Rede ✓ ✓
Punt 1	Salarisadviesstrokie / bewys van inkomste	Om kredietlimiete vir elke maandelike debiteur vas te stel Om bekostigbaar te bepaal
Punt 2	Bewys van verblyf / Adres	Om debiteure op te spoor wat nie aan krediettermen en -voorwaardes voldoen nie/ Om denkbeeldige debiteure te vermy/ Om 'n behoorlike agtergrondstudie van elke nuwe debiteur te doen Konstante herinneringe van bedrae verskuldig Om te verseker dat rekeningstaat aan korrekte adres gestuur word
OF	Kontakbesonderhede van familie / vriend	Om die debiteur op te spoor indien ander besonderhede foutief is / verander het
OF	Bankstaat / saldo	Om te kontroleer hoe die debiteur sy finansies bestuur
OF	Identiteitsdokument	Verseker dat korrekte persoonlike besonderhede van klant op rekord is
OF	Kredietverwysings / Krediet geskiedenis	Om te kontroleer dat daar nie aan slegte debiteure verkoop word nie. Om kredietwaardigheid te kontroleer
OF	Epos adres	Tydige kommunikasie van rekeningstaat

4

2.1.2 Bereken die korrekte eindsaldo van die Debiteurekontrolerekening op 31 Oktober 2016.

179 500 ✓ + 2 500 ✓ – 900 ✓✓ + 500 ✓ = 181 600 ✓ Een deel korrek
(21 000 – 20 100) Tekens kan nie omgeruil wees nie, aangesien dit Dt. / Kt. is

OF T-rekening met bedrae aan korrekte kant

Debiet (plus)	Krediet (minus)
179 500	*900
2 500	181 600
500	*OF 21 000 krediet met 20 100 debiet

6

Bereken die korrekte bedrae deur debiteure verskuldig.

	Berekeninge	Saldo
J Ramsay (D2)	8 500 twee punte 37 500 – 4 300 ✓ + 8 350 ✓ + 150 ✓	* ☒ 41 700
W Smith (D3)	+ 3 600 – 6 300 beide vir twee punte 19 500 + 2 500 ✓ – 2 700 ✓ ✓	* ☒ 19 300
C Prince (D5)	10 200 twee punte 3 900 + 4 300 ✓ + 5 100 ✓ + 5 100 ✓	* ☒ 18 400

*Een deel korrek vir metode punt

12

2.1.3

Bereken die persentasie debiteure wat aan die kredietvoorwaardes voldoen.

58 600 two marks

$$\frac{35\ 300 \checkmark + 23\ 300 \checkmark}{201\ 200 \checkmark} \quad \text{OF} \quad \frac{142\ 600}{201\ 200} = 70,9\%$$

= 29,1 % Een deel korrek
Aanvaar 29%

100% – 70,9% = 29,1%

OF 17,5% + 11,6% = 29,1%

4

Verduidelik TWEE maatreëls om debiteure-invordering te verbeter.

Enige TWEE relevante maatreëls ✓✓ ✓✓ **Deelpunte vir onduidelike/onvolledige antwoorde**

Moontlike antwoorde vir twee punte: Aanvaar alternatiewe geldige antwoorde

- Maandelikse state moet betyds uitgestuur / betyds ge-epos word.
- Bied hoër kortings aan vir vroeë betalings.
- Voeg rente op agterstallige rekeninge by.
- Moenie aan debiteure verkoop wat hul kredietlimiete oorskry nie / nie op datum met betalings nie.
- Stuur SMS-herinneringe aan debiteure.
- Verkry dienste van 'n prokureur of skuld invorderaar / dagvaar debiteur.
- Moedig debietorder betalings deur debiteure aan.

Moontlike antwoorde vir een punt: Rente / korting / SMS /

Geen punt vir: Kry debiteure oor 60 dae om vinniger te betaal of verminder kredietlimiete van sulke debiteure

4

2.2

Bereken die bedrag ontvangbaar van of betaalbaar aan SAID vir BTW op 31 Augustus 2016.

Sien slegs een reël na. Kan nie tekens omruil nie. Ken hoogste punt toe.

✓ ✓ ✓ ✓ ✓✓ ✓✓ Een deel korrek

$$14\ 250 - 27\ 720 + 2\ 940 - 1\ 120 - 1\ 330 + 40\ 880 = 27\ 900$$

40 880 – 1 120 = 39 760 = drie punte

OF

$$- 14\ 250 + 27\ 720 - 2\ 940 + 1\ 120 + 1\ 330 - 40\ 880 = -27\ 900$$

- 40 880 + 1 120 = -39 760 = drie punte

OF

Saldo aan begin: 14 250

Uitset 40 880 – 1 120 – 1 330 38 430

Inset 27 720 – 2 940 (24 780)

27 900

OF

BTW-KONTROLE	
27 720	14 250
*1 120	*2 940
*1 330	40 880
27 900	
58 070	58 070

Ontvangbaar/Betaalbaar: Betaalbaar ✓

Moet nie Ontvangbaar aanvaar nie (ongeag van bewerking)

10

TOTALE PUNTE

40

VRAAG 3

3.1

3.1.1	Uitgawe ✓ Aanvaar herkenbare afkortings
3.1.2	Bedryfsbate ✓
3.1.3	Bedryfslaste ✓
3.1.4	Netto bedryfskapitaal ✓

4

3.2 **LOUDITVERSLAG**

3.2.1

Aan wie is die ouditverslag gerig?

Aandeelhouers ✓

1

3.2.2

Wie moet verseker dat die finansiële state opgestel en by die algemene jaarlikse vergadering voorgelê word?

Direkteure / Bestuur / CEO / CFO ✓

1

3.2.3

Fralezi Bpk. het 'n (gekwalfiseerde/ongekwalfiseerde/weerhouding-van-mening-) ouditverslag ontvang.Ongekwalfiseerd ✓ **Sien die twee dele onafhanklik na****Verduidelik jou keuse.** Enige geldige antwoord ✓

Redelike weergawe / skoon verslag / Het nie enige tekortkominge in finansiële state aangetoon nie. / Volgens IFRS of Maatskappywet.

2

3.2.4

Verduidelik waarom die onafhanklike ouditeure na bladsynommer 11–29 in die verslag verwys het.

Enige geldige verduideliking ✓✓

Deelpunte vir onduidelike / onvolledige antwoorde

- Ouditeure is slegs vir 'n deel / sekere bladsye van die jaarlikse verslag verantwoordelik.
- Hulle is nie verantwoordelik vir die ander inligting in die jaarverslag nie.
- Die finansiële state op bladsye 11–29 is onderhewig aan audit / ondersoek.
- Addisionele inligting, soos korporatiewe sosiale belegging sake, is nie geaudit nie.

Moet nie statistiese steekproewe as 'n rede aanvaar nie.

2

3.3

**FRALEZI BPK.
INKOMSTESTAAT VIR DIE FINANSIËLE JAAR GEËINDIG 30 JUNIE 2016**

Verkope (4 777 300 ✓ – 35 700 ✓) Een deel korrek	4 741 600	7
Koste van verkope Ken 3 punte indien = Indien Verkope + 297 200 ÷ 1,7	(2 964 000)	
Bruto wins Een deel korrek, KVV moet afgetrek word	1 777 600	
Ander inkomste Bewerking een deel korrek	110 640	
Huurinkomste (101 900 ✓ + 6 000 ✓✓ – 8 300 ✓✓) Een deel korrek -2 300 vier punte Ken een metodepunt toe vir berek van 8300 indien teken verkeerd	99 600	
Oninbare skulde verhaal	10 540	
** <u>Voors vir oninbare skulde-aans</u> (3 732 ✓ – 3 232 ✓) Een deel korrek kan uitgawe wees indien fout begaan	500	
Bruto bedryfswins Bewerking	1 888 240	12
Bedryfsuitgawes Bewerking	(1 177 000)	
Direkteursfooie	375 000	
Salarisse en lone	365 540	
Diverse uitgawes Enige syfer minder as bedryfsuitgawes totaal; ignoreer hakies Wees bedag op nie-gepaste syfers in hierdie reël ingevoeg b.v. korting, versekering	129 406	
Waardevermindering (124 260 ✓ – 6 300 ✓ + 5 040 ✓✓) -1 260 drie punte Een deel korrek; -14 700 + 13 440 drie punte -vir oud; + vir nuwe	123 000	
Ouditfooie (23 000 ✓ + 7 250 ✓)	30 250	
Herstelwerk (100 000 ✓ + 6 000 ✓)	106 000	
Verpakkingsmateriaal (13 600 ✓ – 3 700 ✓) 1 748 drie punte	22 344	
Advertensie (20 596 ✓ + 1 900 ✓✓ – 152 ✓) Een deel korrek	10 560	
Verlies deur diefstal (9 300 ✓ + 1 260 ✓) Sien w/v aans bo;toorgest tek OF (28 560 een m/ punt – 18 000 een punt) Een deel korrek	5 000	
** <u>Handelsvoorraadtekort</u> (209 500 ✓ + 21 000 ✓✓ – 225 500 ✓) Een deel korrek maar nie 225 500 nie kan as surplus getoon word indien foute begaan	711 240	32
Bedryfswins Kontroleer = verkope x 0,15	28 480	
Rente-inkomste Wins voor rente uitgawe – bedryfswins	739 720	
Wins voor rente-uitgawe Bewerking van onder af op	(39 720)	
Rente-uitgawe Moet korrek geplaas & afgetrek wees, hakies nie nodig nie	700 000	
Netto wins voor belasting Bewerking; Moet meer as R504 000 wees	(196 000)	9
Inkomstebelasting vir die jaar Ignoreer hakies	504 000	
Netto wins na belasting		

Vreemde items -1 (maks -2) **Ken punte toe vir bereken indien item fout geplaas; - 1 vir plasing (maks -2)

TOTALE PUNTE
70

60

VRAAG 4

4.1

4.1.1	C	✓	Solvensie
4.1.2	D	✓	Likiditeit
4.1.3	B	✓	Opbrengs op ekwiteit
4.1.4	A	✓	Hefboom

4

4.2.1 **GEWONE AANDELEKAPITAAL:****GEMAGTIGDE AANDELEKAPITAAL**

1 500 000 gewone aandele

UITGEREIKTE AANDELEKAPITAAL

Aanbieding, foutiewe of ontbrekende besonderhede -1 (maks-1)

900 000	Gewone aandele op 1 Julie 2015	9 180 000
✓ (75 000)	Aandele terugkoop (Gemid.: R10,20)	(765 000) ✓✓
✓ 125 000	<u>Aandele uitgereik</u> teen R10,80 per aandeel	1 350 000 ✓
✓ 950 000	Gewone aandele op 30 Junie 2016 Bewerking een deel korrek; repurchase deducted & issued added	9 765 000 ✓

7

BEHOUE INKOMSTE: Aanbieding, foutiewe of geen besonderhede -1 (maks -2)

Saldo op 1 Julie 2015	360 000
Netto wins na belasting	444 500
Fondse gebruik vir terugkoop van aandele 75 000 ✓ x 0,50 ✓ (10,70 – GAP gebruik) OF (802 500 – syfer van GAK Een deel korrek	(37 500) ✓ Moet nie 0 aanvaar nie
Gewone aandele dividende Moet in hakies of afgetrek wees Een deel korrek	(481 250) ✓
Interim (434 250 ✓ – 162 000 ✓) OF 481 250 een punt -209 000 een punt Een deel korrek	272 250 ✓ Moet nie 162 000 aanvaar nie
Finaal	209 000 ✓
Saldo op 30 Junie 2016 Moet terugkoop van aandele en GAD aftrek	285 750 ✓

9

4.2.2 Bereken die verandering in lening vir die Kontantvloeistaat.

8 000 000 – 4 500 000 = 3 500 000 ✓✓ **Geen deelpunte**

Bereken die inkomstebelasting betaal vir die Kontantvloeistaat.

23 400 ✓ + 190 500 ✓ – 6 200 ✓ = 207 700 ✓ **Een deel korrek;**
OF
 – 23 400 – 190 500 + 6 200 = –207 700

OF T-rekening met bedrae aan korrekte kant

Debiet	Krediet
207 700	23 400
6 200	190 500

4.2.3 Netto verandering in kontant en kontantekwivalente

Netto verandering in kontant en kontantekwivalente	✓ 808 000
Kontant en kontantekwivalente (begin van jaar) <small>(-610 500 een punt + 7 500 een punt)</small>	✓✓ (603 000)
Kontant en kontantekwivalente (einde van jaar)	✓ 205 000

4.2.4 Bereken die vuurproefverhouding op 30 Junie 2016.

1 015 000 een punt – 564 000 een punt: 635 200
 451 000 twee punte
 (246 000 ✓ + 205 000 ✓) : 635 200 ✓ = 0,7 : 1 ✓ **Een deel korrek; moet in formaat y : 1 wees**

Bereken die skuld-ekwiteit-verhouding op 30 Junie 2016.

8 000 000 ✓ : 10 050 750 ✓ = 0,8 : 1 ✓ **Een deel korrek; moet in formaat y :1 wees aanvaar 0,79 :1**

Bereken die % opbrengs op gemiddelde aandeelhoudersbelang (OOAB) vir die jaar geëindig 30 Junie 2016.

$$\frac{444\,500\ \checkmark}{\frac{1}{2}\ \checkmark\ (10\,050\,750\ \checkmark + 9\,540\,000\ \checkmark)} \times \frac{100}{1}$$

9 795 375 drie punte

4,5% ✓ **Een deel korrek; kan nie R, sent, ens. wees nie)**

Bereken die netto batewaarde per aandeel (NBW) op 30 Junie 2016.

$\frac{10\,050\,750\ \checkmark}{950\,000\ \checkmark} \times 100 = 1\,058\ \text{sent}$ ✓ **Een deel korrek OF R10,58 OF 1057,9 sent**
Moet rand of sent wees

4.2.5 Die maatskappy se likiditeit het verbeter. Haal DRIE finansiële aanwysers aan om hierdie stelling te staaf. Verskaf syfers en neigings.

DRIE geldige aanwysers ✓ ✓ ✓ Syfers en neigings ✓ ✓ ✓

Bedryfsverhouding – 0,3 : 1 tot 1,6 : 1

Vuurproefverhouding – 0,1 : 1 tot 0,7 : 1 sien 4.2.4

Debiteure-invorderingstydperk – 43 dae tot 36 dae

Moet nie krediteurebetalingstermyn of voorraadomssetsnelheid aanvaar nie
Indien meer as drie aanwysers gegee is, -1 vir ekstra aanwyser / vreemde aanwyser; max -2

6

4.2.6 Verskaf berekeninge om die verandering in die dividend-uitbetalingsbeleid te toon.

Vergelyking van DPA met VPA vir 2015 ✓ Berekening / berekening geïmpliseer ✓

Vergelyking van DPA met VPA vir 2016 ✓ Berekening / berekening geïmpliseer ✓

Moontlike berekeninge vir twee punte:

- 2015: $35/58 = 60,3\%$ OF $0,6 : 1$ OF Betaal meeste van verdienste uit/meer as 50%
- 2016: $55/51 = 107,8\%$ OF $1,1 : 1$ OF Betaal meer as verdienste uit

Moontlike berekeninge vir een punt:

- 2015: Betaal 35c uit 58c verdienste / behou 23c van 58c verdienste
- 2016: Betaal 55c uit 51c verdienste / 4c van vorige verdienste uitbetaal

4

Verduidelik waarom die direkteure besluit het om die beleid te verander. Noem EEN punt met syfers.

Enige EEN geldige verduideliking ✓ Relevante syfers ✓

Antwoorde vir twee punte:

Om aandeelhouers tevrede te stel vir:

- OOAB verminder (van 6,2%) tot 4,5%. sien 4.2.4
- Markprys verminder (van 1 030) sent tot 1 000 sent.
- VPA het (van 58) sent na 51 sent verminder.

Moet nie aanvaar dat NBW afgeneem het nie; dit is as gevolg van die besluit

Antwoorde vir een punt

- Stel aandeelhouers tevrede / Moedig nuwe aandeelhouers aan
- Om direkteure herverkies te kry by AJV

2

4.2.7 (a) Bereken Mary se % aandeelhouding op 1 Oktober 2015 ná die terugkoop van aandeel.

Moet nie hierdie punt toeken indien nog 'n syfer bygetel is nie

$$\frac{420\,000 \checkmark}{(900\,000 \checkmark - 75\,000 \checkmark)} \times 100 = 50,9\% \checkmark$$

825 000 twee punt

x 100 = 50,9%

Een deel korrek Aanvaar 51%

Moet minder as 100% wees; % teken nie nodig nie

4

(b) Verduidelik hoe Mary deur die besluit om die aandeel terug te koop, bevoordeel is.

Verduideliking Deelpunte vir onduidelike / onvolledige antwoord

Mary het die meerderheidsaandeelhouer geword

2

(c) Die onafhanklike ouditeur het uitgevind dat Mary die besluit om die aandeel terug te koop, geneem het sonder om die direksie in kennis te stel. Waarom behoort die onafhanklike ouditeur hieroor bekommerd te wees?

Antwoorde vir twee punte Deelpunte vir onduidelike / onvolledige antwoord

- Nie goeie korporatiewe bestuur nie / Nie volgens King Kode nie
- HUB kan nie sulke besluite sonder die res van die raad se toestemming neem nie.
- Word as binnehandel beskou / misbruik van posisie vir persoonlike voordele
- Oneties / Nie deursigtig nie

Antwoorde vir een punt:

Nie goed nie / nie reg nie / King Kode / Corporate governance / Kon ander aandeelhouers of direkteure uitstem

2

4.2.8 Die Kontantvloeistaat toon vaste bates wat vir die bedrag van R4,5 miljoen aangekoop is. Sien bron eerste na. Indien dit korrek is, moet besluit met bron ooreenstem. Verduideliking moet relevant tot die bron en die besluit wees.

Hoofbronne van befondsing met syfers (meer as R1 000 000 elk)	Goeie/ Slegte besluit	Verduideliking met finansiële aanwysers/syfers
Bron 1: Verhoging in lening - R3 500 000 Bron ☒ Syfer ☒ Verwysing kan na 2015-aanwysers gemaak word.	Sleg ☒	Die mpy is negatief gerat. OOTKA (8,2%) is laer as die rentekoers op lenings (12%). Moet rentekoers met OOTKA vergelyk OF Finansiële risiko het toe geneem. Die skuld-ekwiteit-verhouding neem toe van 0,5 : 1 tot 0,8 : 1 (Sien 4.2.4). Moet as sleg aangedui word want daar is 'n negatiewe hefboom
Bron 2: Uitreik van aandeel - R1 350 000 Bron ☒ Syfer ☒	Goed ☒	Aandeel is verkoop teen R10,80 per aandeel wat meer is as die markprys van R10,30 (2015) of R10,00 (2016) of NBW van 10,60. OF Indien hierdie geld geleen is, sal rente teen 12% betaalbaar wees / Het risiko verminder want S/E verhouding sou hoër as 0,8:1 gewees het OF Mary is nie meer meerderheidsaandeelhouer nie; besit 44% van die aandeel.
	OF Sleg	Sien 4.2.4 OOAB van 6,2% tot 4,5% afgeneem. / VPA het van 58 tot 51 sent afgeem NBW kon hoër as 1058 sent gewees het

10

TOTALE PUNTE

75

VRAAG 5

5.1 VOORRAADWAARDASIE

5.1.1 Verduidelik die EIEU-voorraadwaardasiemetode.

Enige geldige verduideliking, bv. **Deelpunte vir onvolledige verduideliking**

Dit word veronderstel dat die eerste items aankoop, die eerste items is wat verkoop word. ✓✓

OF

Voorraad voorhande word teen die jongste kospryse gewaardeer.

Verduidelik die spesifieke-identifikasie-voorraadwaardasiemetode.

Enige geldige verduideliking, bv. **Deelpunte vir onvolledige verduideliking**

Elke voorraaditem word teen sy oorspronklike kosprys vir die onderneming waardeer. ✓✓

4

5.1.2 Bereken die kosprys per skootrekenaar voorhande op 1 Oktober 2015.

R413 000/118 = R3 500 ✓✓ **Geen deelpunte**

2

5.1.3 Bereken die waarde van die slotvoorraad op 30 September 2016.

VERKIESEDE METODEDE

$$[3\ 750 \times (410 - 356)] + 4\ 650 \times (630 - 20 - 502) = R704\ 700$$

202 500 drie punte 502 200 vier punte
 ✓ ✓ ✓ ✓ ✓ ✓ ✓ ✓ ✓
 54 twee punte 108 drie punte
 610 twee punte
 128 twee punte

✓ **Een deel korrek**

ALTERNATIEWE METODEDE MET TOTALE

een punt twee punte een punt een punt wee punte een punt & een metode punt
 $(1\ 537\ 500 - 1\ 335\ 000) + (2\ 929\ 500 - 93\ 000 - 2\ 334\ 300) = 704\ 700$
 202 500 502 200
 drie punte vier punte

ALTERNATIEWE METODEDE MET KOSTE VAN VERKOPE

Kandidate moet weet dat openings voorraad is heeltemal verkoop is om 3 punte vir netto aankope te kry:

Netto aankope	– Koste van verkope	= Eind voorraad
+ 4 374 000	1 335 000 twee punte 2 334 300 twee punte	
een of drie punte	– [(356 x R3 750) + (502 x R4 650)]	= R704 700
-403 000 & +403 000 = 0	een punt een punt een punt een punt	een punt & een metode punt

9

5.2 BESTUUR VAN VOORRADE

5.2.1 Watter besluit het Kyle geneem ten opsigte van die verkoopprijs van die lessenaars? Verskaf syfers.

Besluit ✓ Syfers ✓

- Hy het die winsopslag van 60% tot 80% verhoog.
- Hy het die verkoopprijs van R1 920 tot R2 520 verhoog./met R600 / met 31%

2

Hoe het hierdie besluit die onderneming beïnvloed? Noem TWEE punte. Verskaf syfers.

Enige twee geldige punte ✓ ✓ Syfers ✓ ✓

- Bruto wins het van R259 200 tot R336 000 toegeneem / met R76 800 / met 29,6%
- Voorraadomssetsnelheid het van 7,2 tot 6,0 keer afgeneem.
- Bestellings van lessenaars het tot 300 / met 70 eenhede afgeneem / met 19%
- Verkope van lessenaars het tot 300 / met 65 eenhede afgeneem / met 18%

4

5.2.2 Was dit 'n goeie idee van Kyle om 'n goedkoper verskaffer van stoele te kry?

JA/NEE: Nee ✓

Verduidelik TWEE punte. Verskaf syfers.

Enige twee geldige punte ✓ ✓ Syfers ✓ ✓

- Die bruto wins het van R148 920 tot R95 200 afgeneem /met R53 720 / met 36%
- Die terugsendings het van 0 tot 90 eenhede toegeneem / die klante is nie tevrede met die gehalte van die produk nie / Het tot laer netto verkope 680 in vergelykig met 730 van vorige jaar gelei
- Die goedkoper prys van R490 het nie die voorraadomssetsnelheid beïnvloed nie, dit het konstant op 4,0 gebly /stoele is blykbaar nie gewild by klante nie.

5

5.2.3 Op grond van die gegewe inligting, verskaf TWEE afsonderlike voorstelle aan Kyle om in 2017 die wins op drukkers te verbeter.

Een geldige punt vir prys ✓ Syfer ✓ Een geldige punt vir bestellings ✓ Syfer ✓

Voorstel 1 (met syfers):

- Kyle moet die prys verhoog; Enige syfer tussen R975 en R1 200. **OF**
- Kyle moet die WO% verhoog; Enige % tussen 25% en 70%.

Voorstel 2 (met syfers):

- Kyle moet die aankoop van drukkers beplan / moet bestellings opvolg om aan die vraag van 925 eenhede te voldoen (dus 200 meer as die huidige verkope). **OF**
- Kyle moet die voorraadomssetsnelheid van 11,8 keer handhaaf / die voorraadomssetsnelheid van 11,8 keer verbeter

Antwoorde vir slegs een punt:

Vind goedkoper verskaffer / Vra deposito van klante / Voorafbetaling / volg op die bestelling van klante / onderhandel handelskorting op aankope.

4

TOTALE PUNTE
30

VRAAG 6**6.1.1 TWEE items wat foutiewelik in die Kontantbegroting opgeteken is:**

Enige TWEE van: ✓ ✓

Indien meer as twee items gegee is, -1 vir ongeldige item / vreemde item; max -1

Korting ontvang
Waardevermindering
Oninbare skulde

2

6.1.2 TWEE items in die Kontantbegroting wat NIE in die Geprojekteerde Inkomstestaat sou verskyn NIE:

Enige TWEE van: ✓ ✓

Indien meer as twee items gegee is, -1 vir ekstra item / vreemde item; max -1

Kontant van debiteure
Vaste deposito verval
Betalings aan krediteure
Terugbetaling van lening

2

6.2 DEBITEURE-INVORDERINGSKEDULE

MAANDE	KREDIETVERKOPE	SEPTEMBER	OKTOBER
Julie	120 000	8 400	
Augustus	151 200	60 480	✓✓ 10 584
September	172 800	86 400	✓✓ 69 120
Oktober	✓✓ 198 720	50% van kredietverkope	☑☑ 99 360
		155 280	Bewerking een deel korrek ☑ 179 064

9

6.3 BEDRAE VIR DIE KONTANTBEGROTING

	BEWERKINGS	BEDRAG
(a)	Kontantverkope vir September 288 000 ✓ x 40% ✓ 172 800 een punt x 40/60 een punt	115 200 ☑ Een deel korrek
(b)	Betalings aan krediteure vir Oktober 252 000 ✓ x ¹⁰⁰ / ₁₈₀ ✓ x ⁹⁶ / ₁₀₀ ✓ 140 000 twee punte – 5 600 een punt 241 920 twee punte	134 400 ☑ Een deel korrek
(c)	Direkteursfooie vir Oktober 216 000 ✓ x ² / ₃ ✓✓ x ¹³⁵ / ₁₀₀ ✓ 144 000 drie punte +50 400 een punt (72 000 + 25 200) x 2 Een punt twee punte een punt	194 400 ☑ Een deel korrek
(d)	Rente op lening vir Oktober ✓ ✓ ✓ ✓ 6 875 – (12,5% x 52 800 ÷ 12) 550 drie punte 6 600 twee punte 4 400 twee punte een punt een punt een punt een punt (660 000 – 520 000) x 12,5% ÷ 12 607 200 twee punte	✓☑ R6 325 Een deel korrek

18

6.4.1 Die direkteur het die metode van betaling aan die verkoops persone verander.

Verduidelik hoe dit die verkoops persone bevoordeel het. Haal syfers aan.

Verduideliking ✓ Syfers ✓

Alhoewel die salarisse verminder is van R40 000 tot R12 000, het hulle 'n kommissie van R66 150 ontvang (totaal: R78 150) / 95,4% of R38 150 meer as hulle vorige salarisse

Verduidelik hoe dit die onderneming bevoordeel het. Haal syfers aan.

Verduideliking ✓ Syfers ✓

Werklike verkope is meer as die begrote syfers met R201 600 (489 600 – 288 000); verkope is 70% hoër as begroot.

4

6.4.2 Die direkteur is nie bekommerd oor die oorbesteding aan verpakkingsmateriaal nie. Verduidelik waarom dit die geval is. Haal syfers of berekeninge aan.

Verduideliking ✓ **Beide items nl. Verkope en Verpakkingsmateriaal moet genoem word**

Syfers ✓✓ ✓✓

Kandidate moet persentasies aanhaal. Indien totale aangehaal is, ken slegs een punt vir elke item toe. Kandidate moet persentasies van hierdie twee items vergelyk om vol punte te verdien.

Verkope is 70% meer as begroot, terwyl verpakkingsmateriaal slegs 20% meer as begroot is.

OF

Verpakkingsmateriaal is begroot op 5% van verkope, terwyl dit slegs 3,5% van verkope behoort.

Antwoord vir een punt:

Verpakkingsmateriaal sal toeneem as verkope toeneem.

5

TOTALE PUNTE
40

TOTAAL: 300